

Käyttömaksu- ja käyttövuoropoliitiikan vaikutukset liikuntapaikkojen tasa-arvoiseen ja yhdenvertaiseen saavutettavuuteen

Satu Sjöholm/Liikuntatoimi

Johtopäätökset

1. Liikuntapaikkojen käyttövuorojen virallisesti hyväksytyt jakoperusteet oli laatinut 69 prosenttia Länsi- ja Sisä-Suomen kunnista. Käyttövuoropolitiikan tavoitteiden ja painopisteiden toteutumista seurasi lähes puolet kunnista.
2. Yli kolmasosalla Länsi- ja Sisä-Suomen kunnista oli liikuntatoimen kehittämisstrategia. Paras tilanne oli Keski-Pohjanmaalla ja heikoin Pirkanmaalla.
3. Liikuntapaikkojen käyttövuoropolitiikan keskeisimmät tavoitteet ja painopisteet olivat lasten ja nuorten liikunnan edistämässä. Myös käyttömaksupolitiikalla edistettiin erityisesti lasten ja nuorten liikuntaa.
4. Keskeisin ongelma liikuntapaikkojen käyttövuorojen jaossa oli vuorojen vähäisyys suhteessa kysyntään. Suurin kysyntä suhteessa tarjontaan Länsi- ja Sisä-Suomessa oli koko Suomen tapaan liikuntahalleista ja -saleista.
5. Pallokentät, yleisurheilukentät ja koulujen liikuntasalit olivat yleisimpiä ilmaisia liikuntapaikkoja lapsille ja nuorille. Lapset ja nuoret joutuivat maksamaan keskimäärin 3 euroa uimahallin käytöstä Länsi- ja Sisä-Suomessa.

Toimenpide-ehdotukset

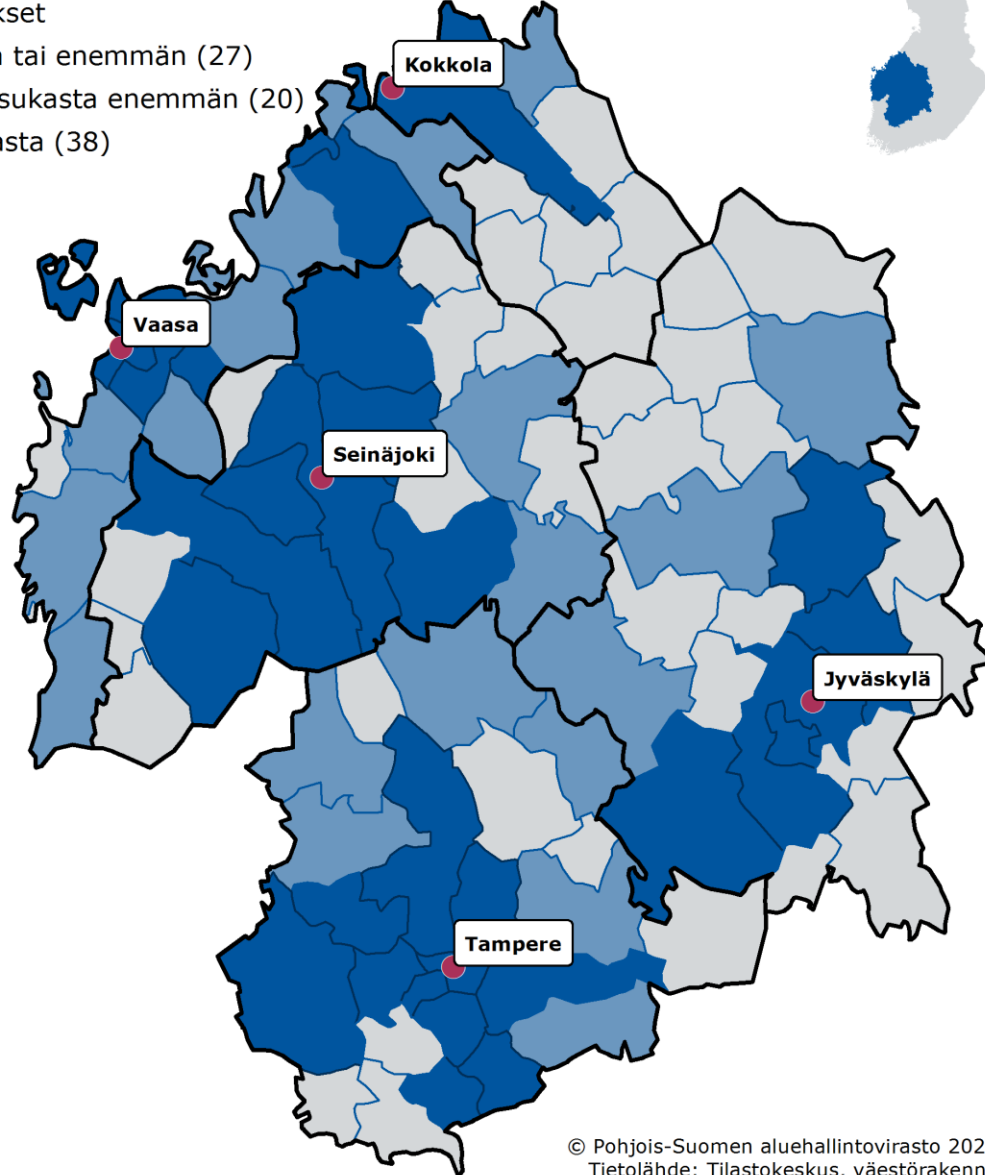
1. Liikunnan edistämisen kunnassa tulee perustua virallisesti hyväksytyyn strategiseen suunnitelmaan, jonka tavoitteisiin liikuntapaikkojen käyttövuoro- ja maksupolitiikka perustuvat.

2. Kuntien on virallisesti hyväksytyssä liikuntapaikkojen käyttömaksupolitiikassa otettava huomioon yhdenvertaisesti eri käyttäjäryhmien tarpeet. Erityisesti on otettava huomioon lapset ja nuoret sekä sosioekonomiset näkökulmat.

3. Kuntien on seurattava liikuntapaikkojen käyttövuoro- ja maksupolitiikan tavoitteiden ja painopisteiden toteutumista. Päätöksenteon tulee perustua seurantatietoihin ja vaikutusten ennakoarviointiin.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston alueen väkiluku kunnittain vuonna 2021

- Maakuntakeskukset
- 10 000 asukasta tai enemmän (27)
- 5 000 – 9 999 asukasta enemmän (20)
- Alle 5 000 asukasta (38)

Lähes puolet Länsi- ja Sisä-Suomen kunnista on alle 5000 asukkaan kuntia. Alle 10 000 asukkaan kuntia on 68 % kaikista alueen kunnista. Haasteet palvelujen tuottamiselle ja kuntataloudelle (investoinnit!).

Asukasmäärä on laskenut kaikissa maakunnissa Pirkanmaata lukuun ottamatta. Alle 15-vuotiaiden osuus on laskenut vuodesta 2011 17 prosentista 16 prosenttiin. Yli 65-vuotiaiden osuus on noussut 19 prosentista 24 prosenttiin. Keski-ikä on noussut 42 vuodesta 44 vuoteen.

Muuttoliikenne maaseudulta keskuskaupunkeihin on lisääntynyt koko maan tavoin. Kaupunkialueella asuvien osuus on noussut 56 prosentista 60 prosenttiin. Maaseutualueella asuvien osuus on tippunut 43 prosentista 39 prosenttiin.

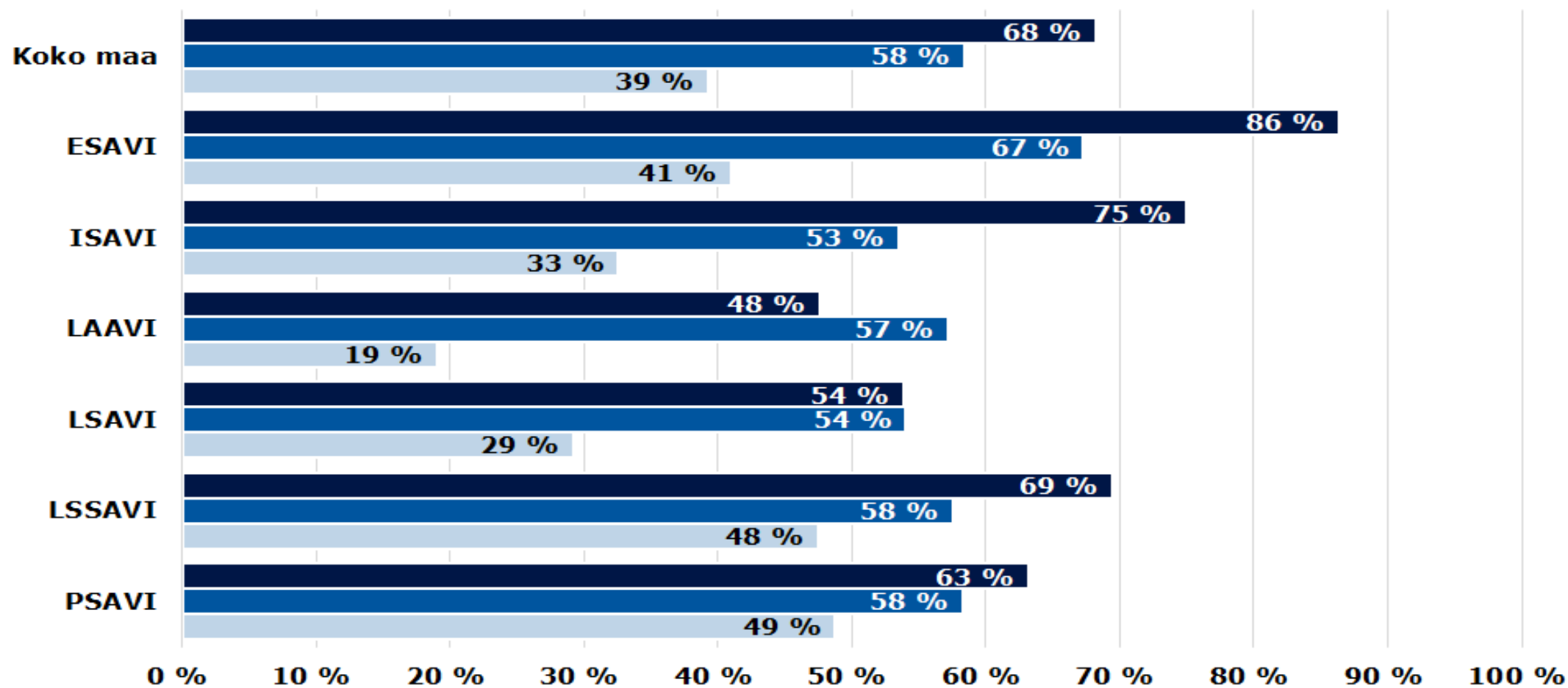
Väestöennusteen mukaan työikäisen väestön määrä tulee kasvamaan Länsi- ja Sisä-Suomessa ainoastaan Pirkanmaalla ja sielläkin kasvu on maltillista.

Kuntien asukasmäärät Länsi- ja Sisä- Suomessa

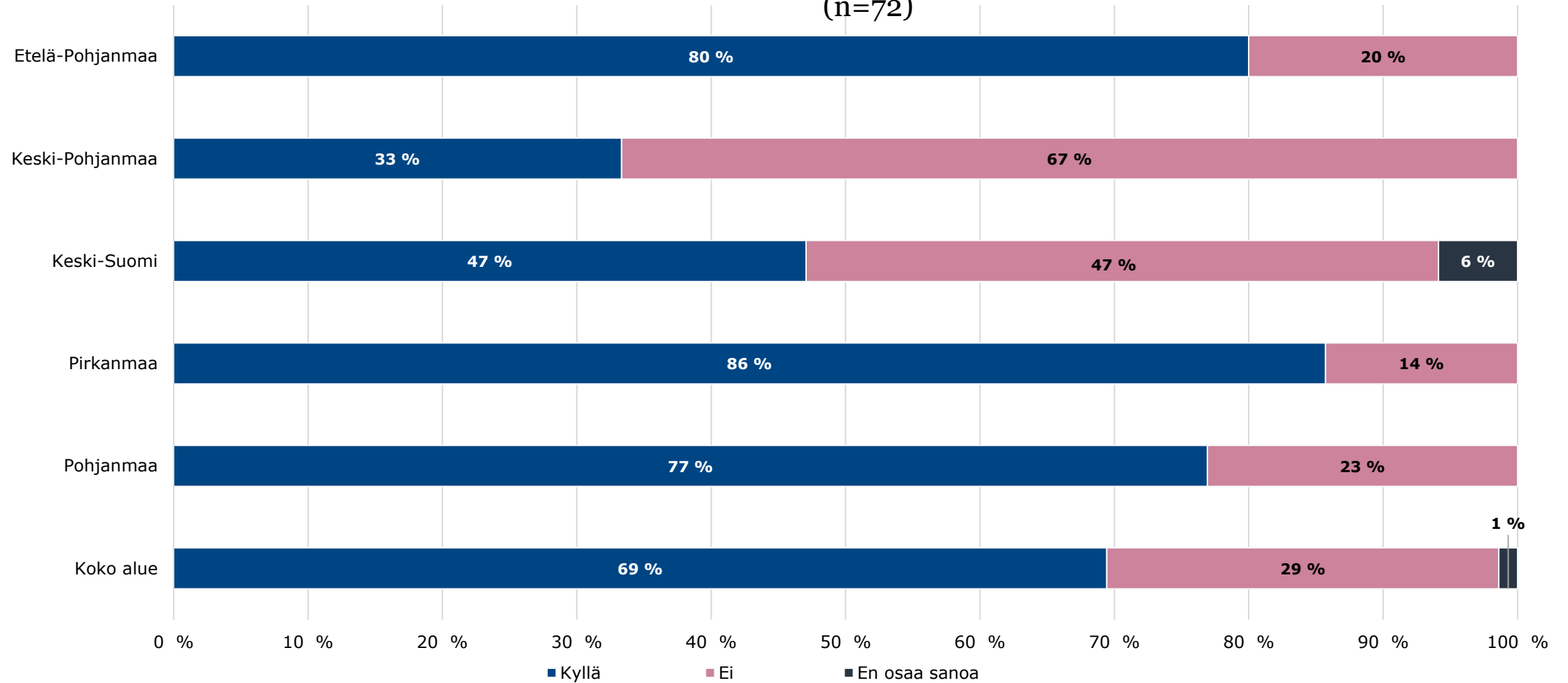
Kunnan asukasmäärä	Kuntien määrä
Alle 5 000	38 kuntaa
5 000 - 10 000	20 kuntaa
10 001- 20 000	14 kuntaa
20 001 - 50 000	9 kuntaa
50 101 - 100 000	2 kuntaa
Yli 100 000	2 kuntaa

Virallisesti hyväksytyt liikuntapaikkojen käyttövuorojen jakoperusteet koko maassa ja eri aluehallintovirastojen alueilla vuosina 2010, 2015 ja 2021

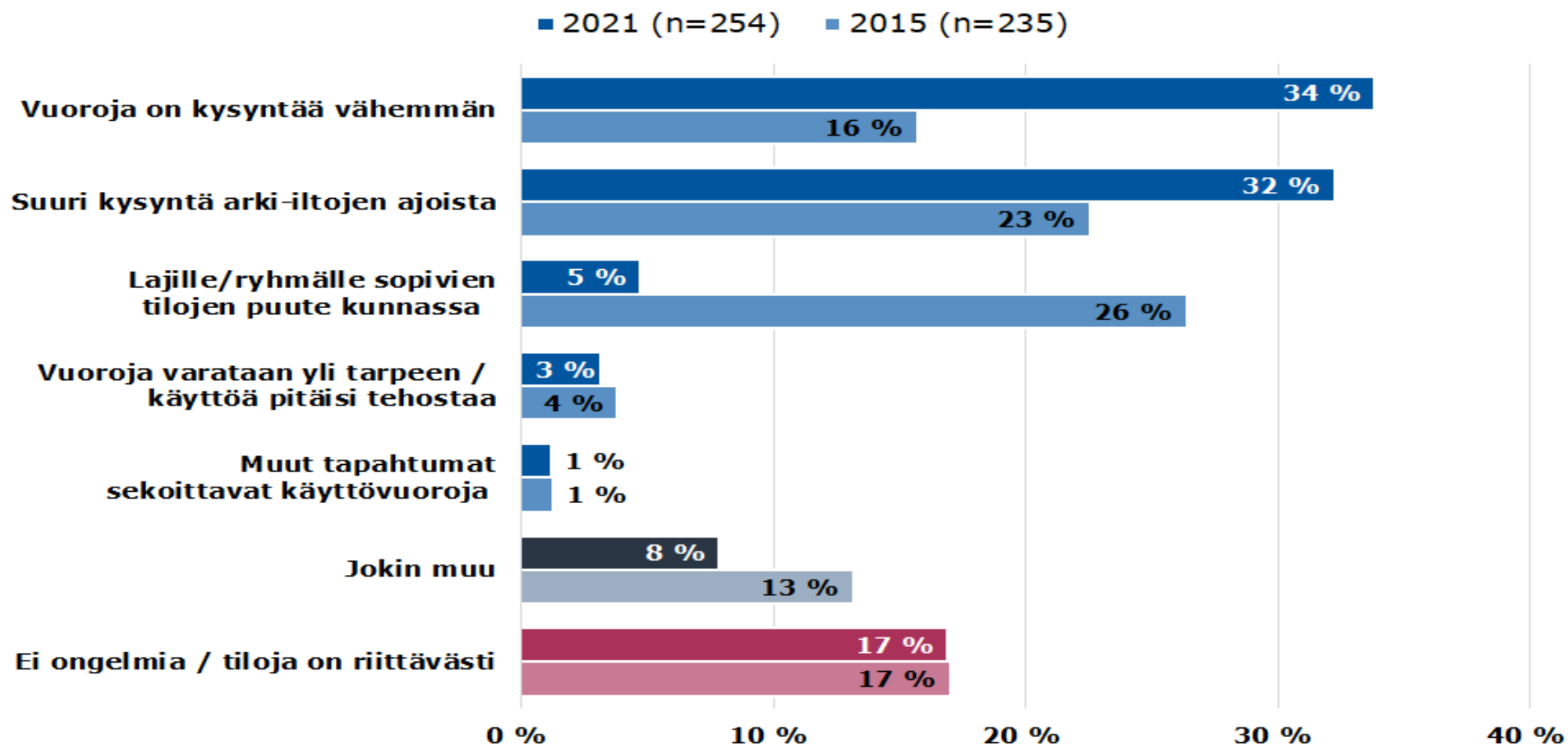
■ 2021 (n=258) ■ 2015 (n=255) ■ 2010 (n=290)

Onko kunnalla virallisesti hyväksytyt liikuntapaikkojen käyttövuorojen jakoperusteet? Vuosi 2021 (n=72)

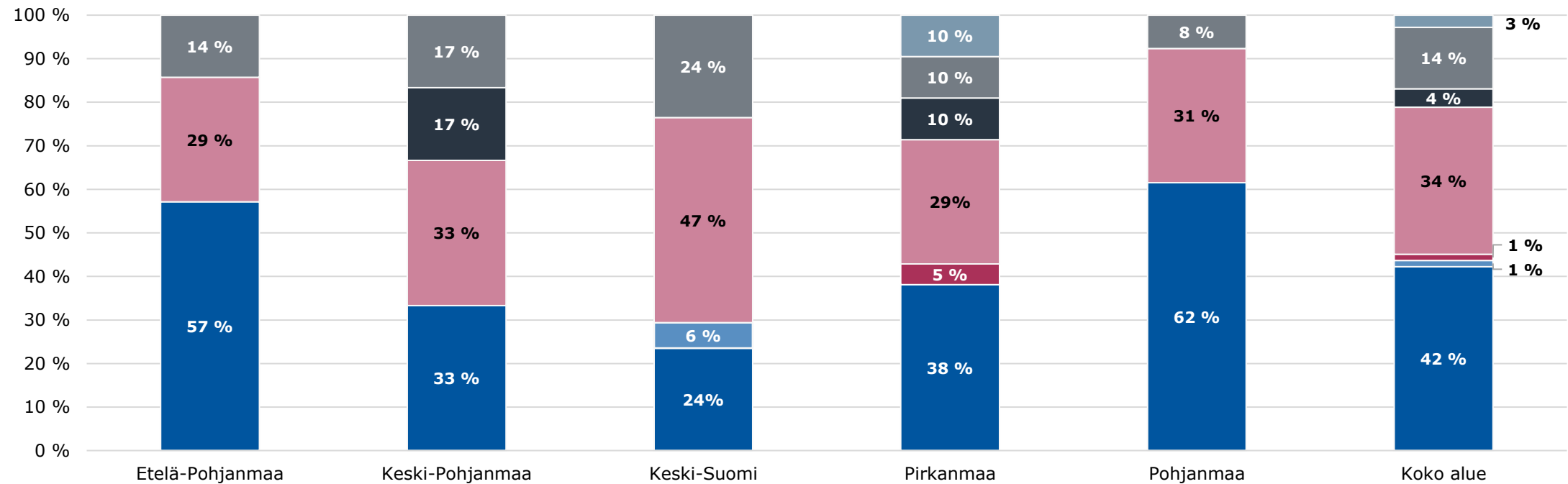

Liikuntapaikkojen käyttövuorojen jaon keskeisimmät ongelmat vuosina 2015 ja 2021

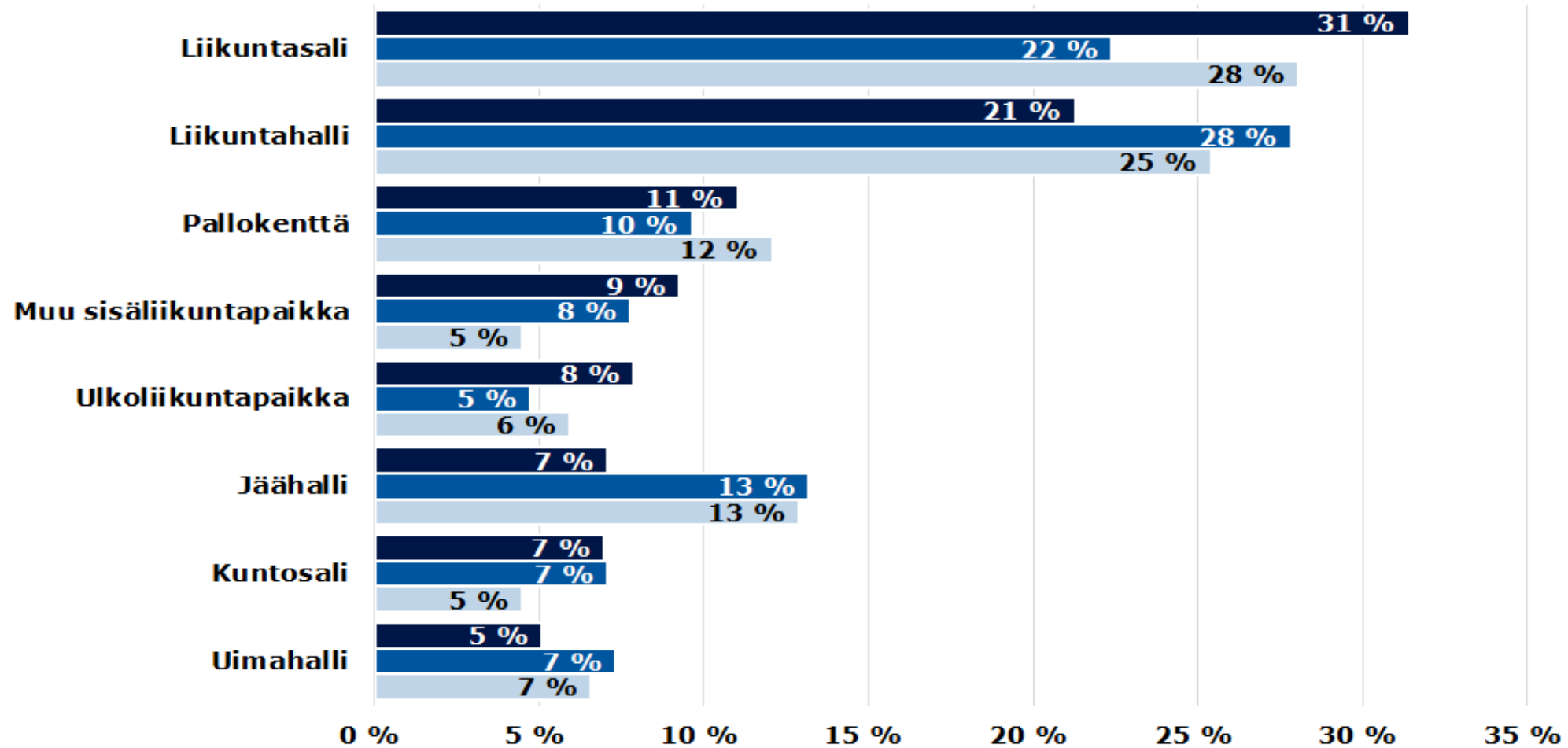
Keskeisimmät ongelmat liikuntapaikkojen käyttövuorojen jaossa Länsi- ja Sisä-Suomen alueella vuonna 2021 (n=71)

- Vuoroja on kysyntää vähemmän
- Vuoroja varataan ylitarpeen/käyttöä pitäisi tehostaa
- Muut tapahtumat sekoittavat käyttövuoroja
- Suuri kysyntä viikon ilta-ajoista
- Lajille/ryhmälle sopivien tilojen puute kunnassa
- Ei ongelmia tai tiloja on riittävästi
- Jokin muu

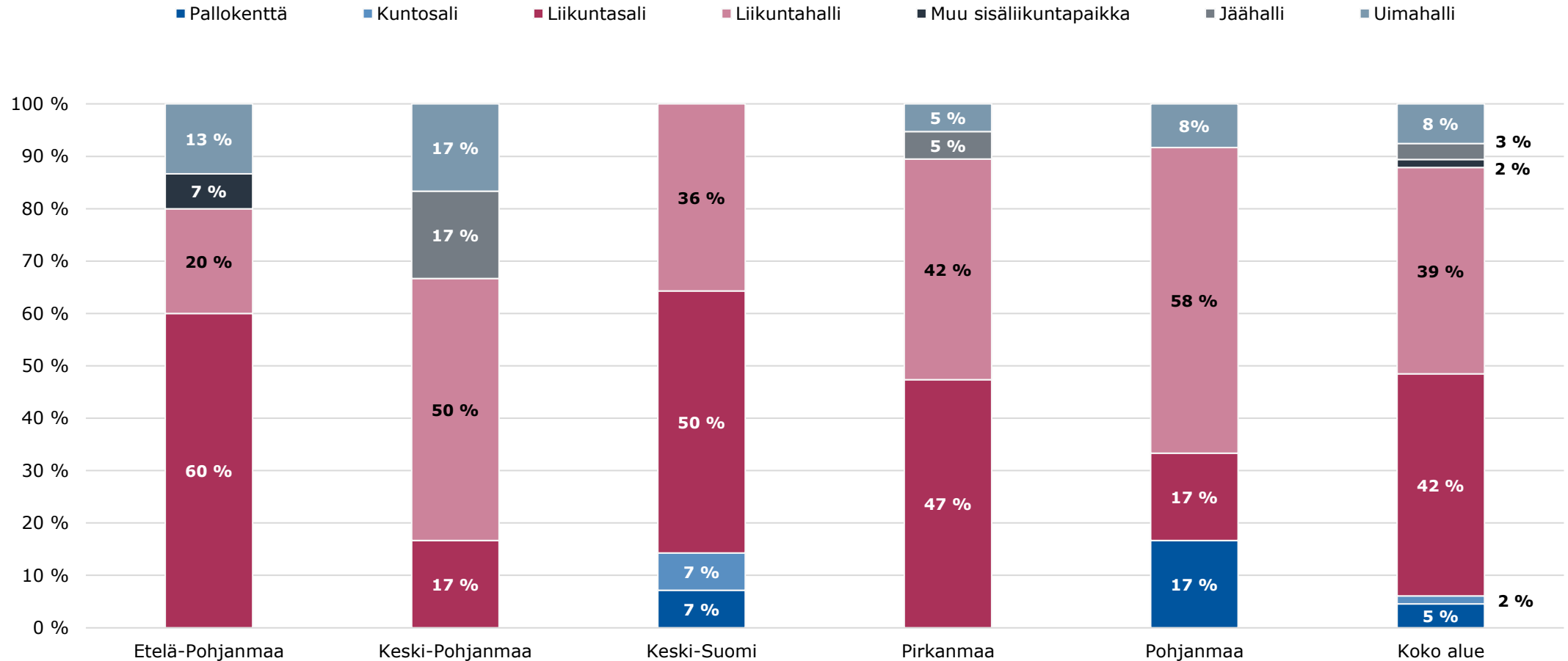

Liikuntapaikat, joissa käyttövuorojen kysyntä on merkittävästi tarjontaa suurempi vuosina 2010, 2015 ja 2021

■ 2021 (n=789) ■ 2015 (n=424) ■ 2010 (n=488)

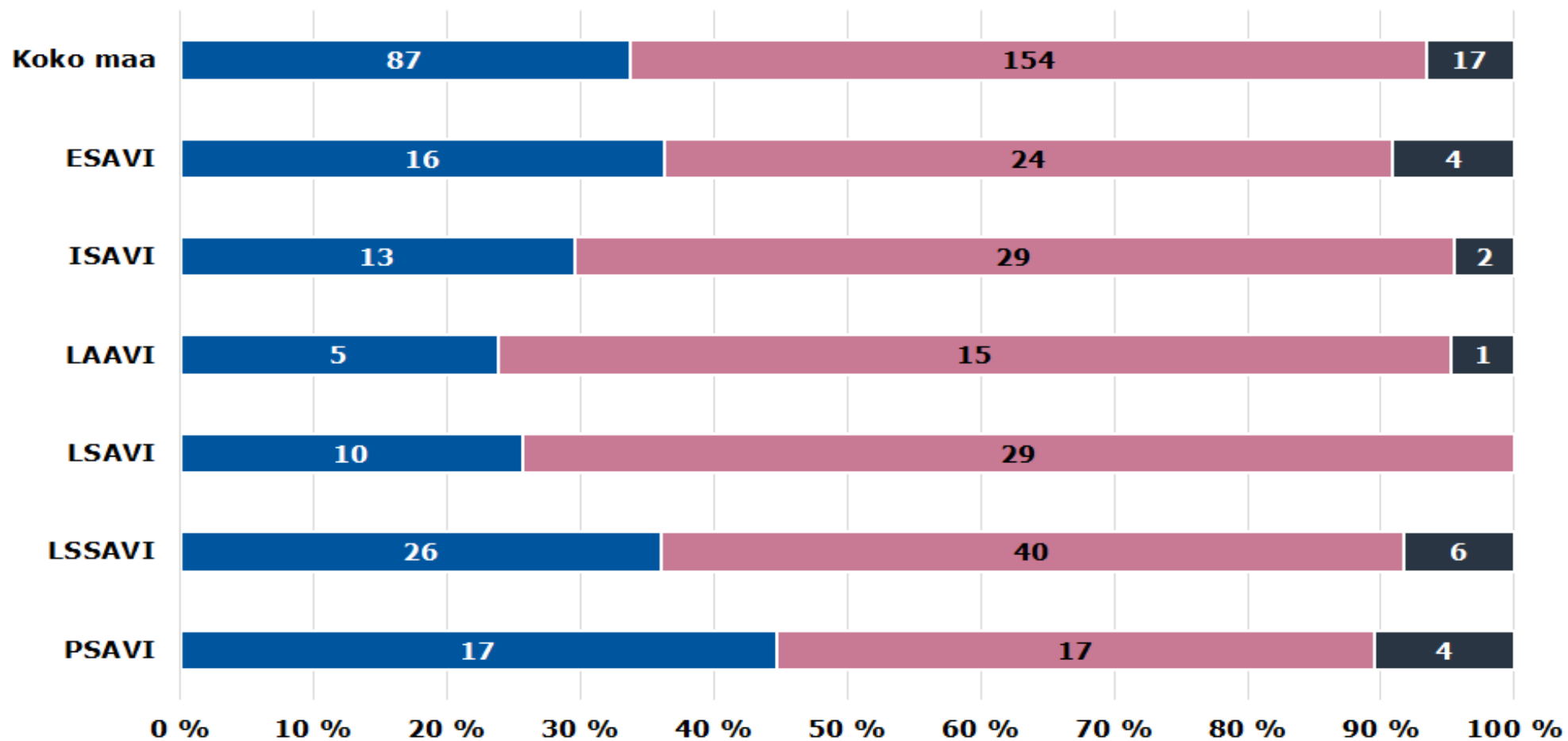

Liikuntapaikat, joissa käyttövuorojen kysyntä on suurinta suhteessa tarjontaan Länsi- ja Sisä-Suomen alueella vuonna 2021 (n=66)

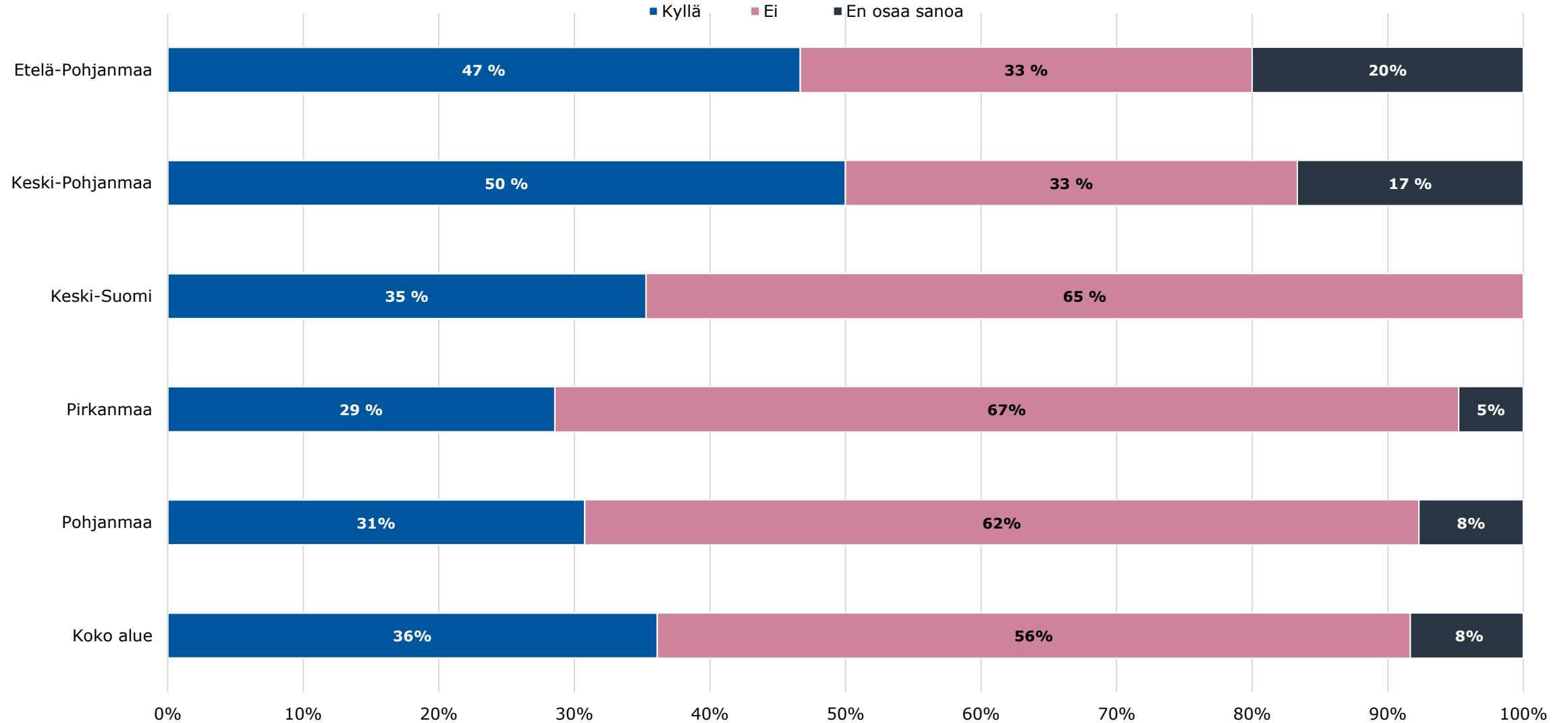

Onko kunnassa virallisesti hyväksytty liikuntatoimen kehittämistästrategia? Vuosi 2021 (n=258)

■ Kyllä ■ Ei ■ En osaa sanoa

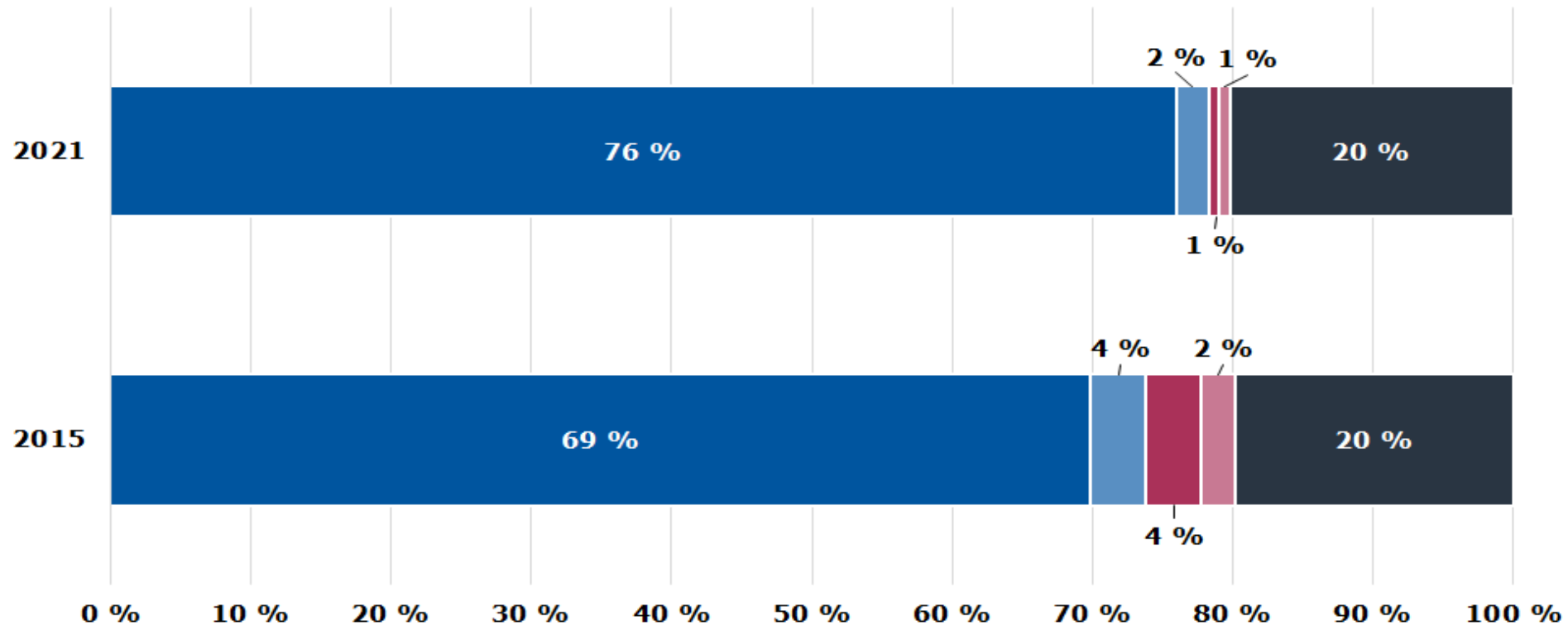

Onko kunnassa virallisesti hyväksytty liikuntatoimen kehittämisstrategia? Länsi- ja Sisä-Suomen alue vuonna 2021 (n=72)

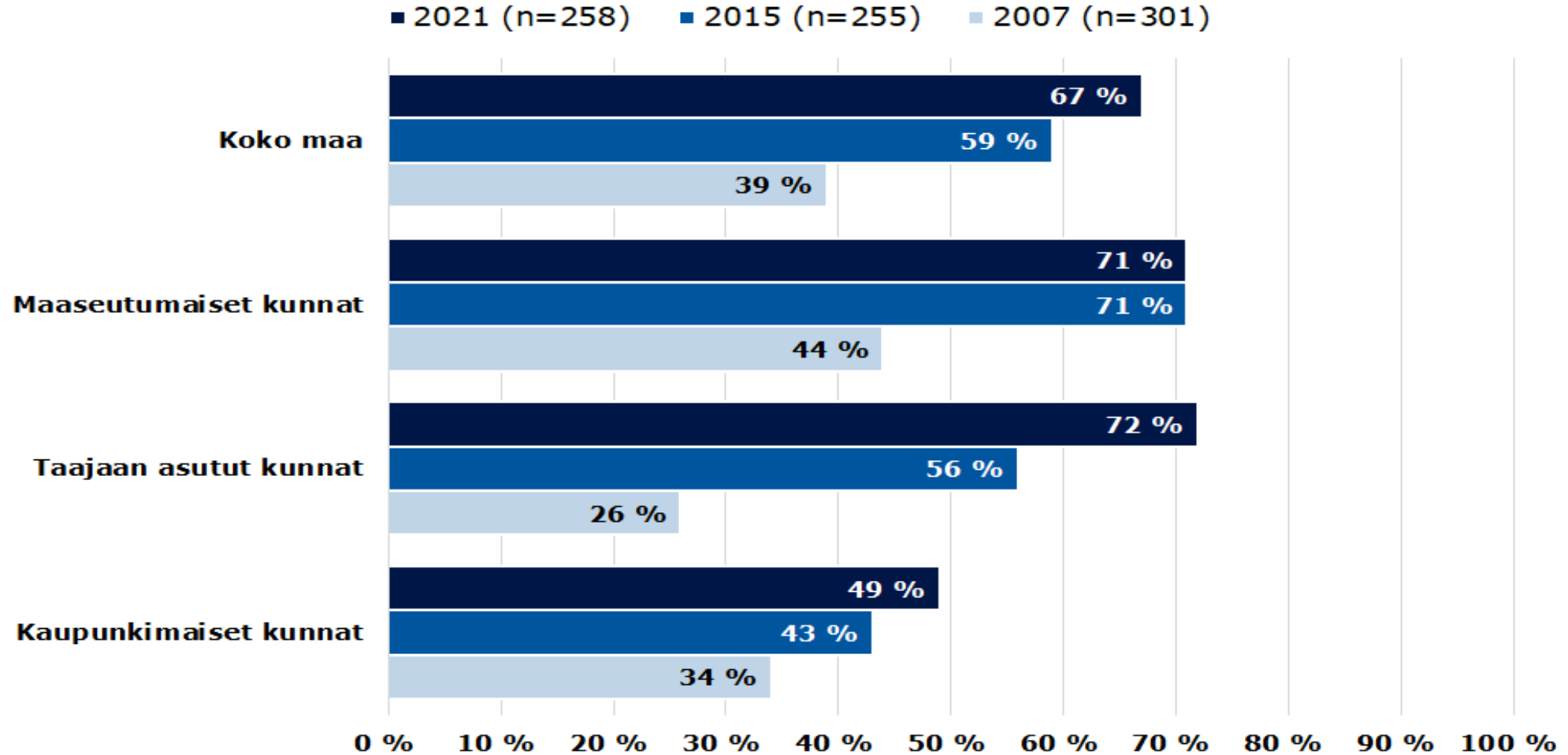

Tärkein käyttäjäryhmä, johon kunnan liikuntapaikkojen käyttövuorojen jakamisen painopisteet ensisijaisesti kohdistuivat vuosina 2015 (n=255) ja 2021 (n=258)

- Lapset ja nuoret
- Kilpa- ja huippu-urheilijat
- Ei eri käyttäjäryhmiä koskevia erillisiä painotuksia
- Soveltavan liikunnan ryhmät (erityisryhmät)
- Aikuiset

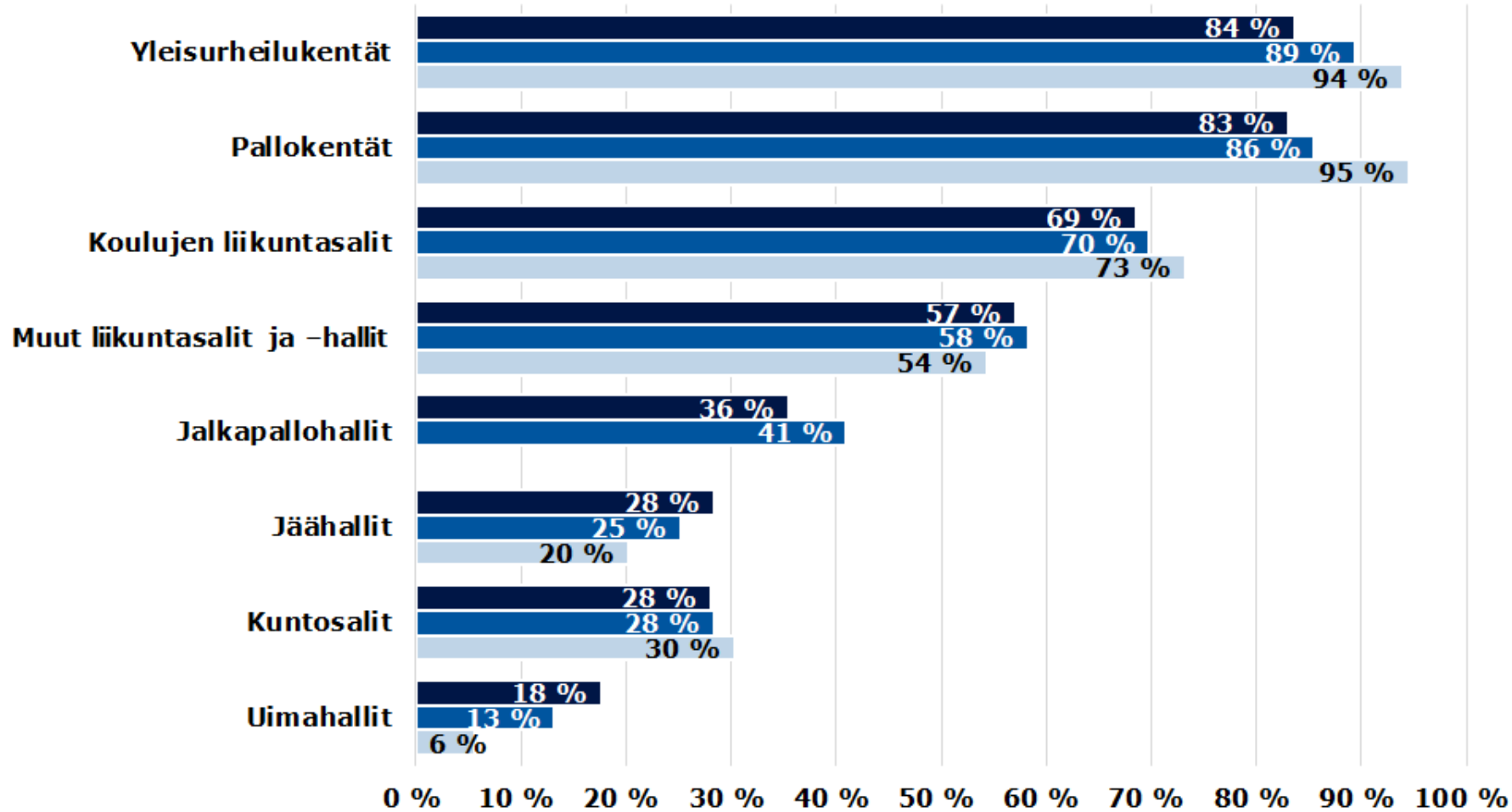

Maksuttomat liikuntapaikat lapsille ja nuorille koko maassa ja kunnissa kuntaryhmittäin vuosina 2007, 2015 ja 2021

Maksuttomat liikuntapaikat lapsille ja nuorille vuosina 2005, 2015 ja 2021

■ 2021 ■ 2015 ■ 2005

Taulukko 7.11.1. Lasten ja nuorten eniten käyttämien sisäliikuntapaikkojen käyttömaksujen keskiarvot vuosina 2007, 2015 ja 2021.

Liikuntapaikka	2007	2015	2021
Uimahalli, kertamaksu	2,8 €	3,3 €	2,8 €
Kuntosali, kertamaksu	2,7 €	2,6 €	2,4 €
Pieni liikuntasali, yhdistyksen tuntihinta	3,0 €	2,5 €	2,7 €
Iso liikuntasali, yhdistyksen tuntihinta	6,9 €	5,4 €	6,5 €
Jäähalli, yhdistyksen tuntihinta	48,3 €	52,6 €	38,5 €

Taulukko 7.11.5.2. Lasten ja nuorten eniten käyttämien sisäliikuntapaikkojen käyttömaksujen keskiarvot vuonna 2021 koko maassa ja Länsi- ja Sisä-Suomen alueella.

Liikuntapaikka	Koko maa	Länsi- ja Sisä-Suomi
Uimahalli, kertamaksu	2,8 €	3,0 €
Kuntosali, kertamaksu	2,4 €	2,3 €
Pieni liikuntasali, yhdistyksen tuntihinta	2,7 €	2,7 €
Iso liikuntasali, yhdistyksen tuntihinta	6,5 €	5,8 €
Jäähalli, yhdistyksen tuntihinta	38,5 €	49,4 €

Taulukko 7.11.5.1. Länsi- ja Sisä-Suomen alueen uimahallien käyttömaksujen (kertamaksu) keskiarvot maakunnittain vuonna 2021

Maakunta	Aikuiset	Lapset ja nuoret	Eläkeläiset
Etelä-Pohjanmaa	4,8 €	2,5 €	2,9 €
Keski-Pohjanmaa	6,0 €	3,5 €	4,2 €
Keski-Suomi	6,4 €	4,2 €	4,4 €
Pirkanmaa	5,6 €	2,7 €	3,8 €
Pohjanmaa	5,8 €	2,7 €	3,4 €
Koko alue	5,5 €	3,0 €	3,6 €